

Досліджувана проблема пов'язана з науково-дослідницькою темою "Соціально-політичні процеси на західноукраїнських землях у ХХ столітті" кафедри нової та новітньої історії України ДНУ імені Івана Франка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. На сучасному етапі вивчення історії українського національно-визвольного руху у міжвоєнний період немає спеціальних праць, присвячених Фронту національної єдності. Значний інтерес для вивчення історії Фронту національної єдності представляють матеріали преси різних політичних партій, а саме газет і журналів: "Діло" [4], [5], [6], "Українські Вісті" [9], [10], [11], "Батьківщина" [1], [2].

І.Кедрин розкрив процес становлення політичних поглядів Д.Палієва, охарактеризував його політичну діяльність у міжвоєнний період і висвітлив участь у створенні Фронту національної єдності [13].

Цікавий матеріал є у праці М.Швагуляка, в якій автор аналізує суспільно-політичну ситуацію на західноукраїнських землях на початку 30-х рр. ХХ ст. Він вказує, що у другій половині 1933 р., коли з арсеналу пропаганди українського національно-демократичного об'єднання зняли гасла про незалежну і соборну Україну, замінивши їх вимогою національно-територіальної автономії українців у складі Польщі, відбулося розмежування політичних сил націоналістів і націонал-демократів [15].

О.Назарук охарактеризував політичне становище в Галичині напередодні Другої світової війни. Він стверджував, що керівники ФНС, роздумуючи над новим поворотом німецької політики, не виключали можливості українсько-польського примирення: "Д.Палієв радився мені, чи їхати до Варшави і offerувати для Польщі ФНС за автономію" [14, 52].

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в тому, щоб, враховуючи доробок опублікованих праць із цієї теми та спираючись на широку джерельну базу, комплексно розкрити

УДК 947.04
М 42

Оксана МЕДВІДЬ

ДІЙНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ФРОНТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ (1933 – 1939 рр.)

Головна партія Фронту національної єдності виступала з позицій "модерного націоналізму", боролася проти політики "націоналізації", в другій половині 30-х рр. ХХ століття діяла активно, але через існування конкурентної і водночас аналогічної Організації українських націоналістів не користувалась великою підтримкою галицьких українців. У статті здійснено спробу на основі архівного матеріалу розкрити ідейні засади і методи партійно-політичної роботи ФНС, його участі у політичному житті Галичини.

Ключові слова: Фронт національної єдності, Дмитро Палієв, Східна Галичина, національно-визвольний рух.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими завданнями. Утворення суверенної демократичної української держави, партійно-політична структуризація українського суспільства на засадах демократії та плюралізму актуалізували дослідження національно-політичних процесів історичного минулого нашого народу, особливостей їхнього протікання в окремих регіонах країни. Значний науковий, суспільно-політичний та пізнавальний інтерес становить історичний досвід праворадикального руху в Західній Україні, яка була насильно відірвана від інших українських земель і поневолена Польщею. Актуальним сьогодні залишається дослідження ролі і місця праворадикального руху в суспільно-політичному житті українського народу, у формуванні його як нації, розвитку національно-політичної свідомості, утвердження державотворчої ідеології.

© Медвідь Оксана, 2012

місце і роль Фронту національної єдності у суспільно-політичному житті західноукраїнських земель у 30-х рр. ХХ ст.

Висхід основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Під кінець 20-х рр. деякі члени діячі Українського національно-демократичного об'єднання, зокрема Михайло Галушинський, Остап Луцький, Василь Мудрий, вважали дотеперішню політику партії безперспективною і дедалі рідше домогалися порозуміння з правлячими колами. Українське суспільство опинилося на межі між двома політичними середовищами: з одного боку – ліберально-демократичне УНДО, в якому націоналістична група під проводом Дмитра Палія на зламі 20 – 30-х рр. нашоухнулася на сильний опір “поміркованих” елементів і поступово втрачала вплив на партійну політику, а з іншого – радикальний націоналізм, що в пошуках організаційних форм та ідейно-політичних підстав власного розвитку змусив своїх прибічників робити вибір між двома силовими полями українського організованого громадянства. Цей процес пришвидшила економічна криза і масова репресивна операція уряду Польщі проти українського населення Галичини восени 1930 р., що стала могутнім каталізатором суспільного руху.

Розкол в УНДО стався в липні 1933 р. Частина членів партії, очолена Василем Мудрим, започаткувала так звану “нормалізаційну політику” з польським урядом. В опозиції до ЦК УНДО стояла група членів з крайніми націоналістичними поглядами під керівництвом Дмитра Палія. Вони вважали, що така політика завдасть тільки шкоду українській визвольній боротьбі і буде катрулицею перед польським шовінізмом [5, 3]. На засіданні ЦК УНДО 15 липня 1933 р. Д.Палій, В.Кохан та Н.Постолок склали заяви про свій вихід із партії.

Восени 1933 р. Д.Палій з прихильниками оголосив про створення нової організації – Фронту національної єдності [4, 1]. Це була легальна партія, яка виступала з позицій так званого “творчого націоналізму”, боролася проти політики “нормалізації”, засуджувала тактику терору Організації українських націоналістів. Провід ФНЕ – Д.Палій, С.Герасимович, В.Кохан та інші – виступав за орієнтацію на фашистські держави Європи, які “запізно мігтою виметуть усе партійництво, соціалістичне

та демократично-ліберальне сміття”, вважав, що у боротьбі проти Радянського Союзу треба спиратися не на Польщу, а на Німеччину [13, 35]. Навіть вітання членів ФНЕ було фашистським – підняття правої руки вгору і оклик “Фронт!” [12, 4].

Ідеологічним органом ФНЕ був часопис “Теремота”, перший номер якого вийшов 1 листопада 1933 р., що і вважається датою заснування партії.

На перших порах своєї існування “фронтівки” обмежувалися ідеологічною роботою і створенням первинних партійних осередків. Це стало можливим завдяки пропаганді ідеології ФНЕ. Був утворений гурток “освітовців”, члени якого мали завдання прочитати ряд рефератів на місцях і підготувати ідеологічний ґрунт для створення первинних організацій партії. Для підвищення ідейно-теоретичного рівня “освітовців” ФНЕ організував у Львові спеціальні курси пропагандистів. На них вивчалася партійна програма ФНЕ, твори А.Гітлера та Б.Муссоліні.

Водночас із обов’язками лідера ФНЕ Д.Палій обійняв пости головного редактора партійних офіціозів – “Теремота” та “Ватківщина”. У кожному номері з’являлися його ґрунтовні статті, головна ідея яких полягала у заклик до єдності українського громадянства. З цього приводу головний політичний опонент ФНЕ газета “Діло” писала: “Справді, знаменитий дорядник і надзвичайно полярний приятель, він закликає спинити всеукраїнську розтіч і відбудувати всеукраїнську єдність” [6, 6].

23 – 24 березня 1935 р. у Львові відбулася І Крайова конференція Фронту національної єдності, на якій ухвалено резолюцію, що затвердила єдині “тези ФНЕ” з восьми пунктів. У них говорилося, що сильним є народ, який має відповідне керівництво (“провід”). Інтерес народу (як цілості) ставиться умовами програми ФНЕ понад інтереси соціальних верств, керуючись гаслом “Нація понад усе”. Фронтівки вважали, що лише керівництво сильного і здорового народу може забезпечити своїм членам повний добробут [7, 13].

Д.Палій писав: “Ідея ФНЕ є запереченням старого світу і введенням нового порядку, опертого на нових засадах, на вірі в націоналізм. Шукаємо фанатиків тієї віри, здатних не до одноразової афери, а до систематичної праці. Живемо в дуже важкий

час. ОУН зі своєю політикою ненависті нічого не виграє. Так само нічого не виграє УНДО зі своєю політикою капітуляції. Треба нової ідеї, і та ідея повинна стати програмою ФНЄ. Живемо в границях Польщі з тим, що не робимо зараз революції, але з іншого боку не йдемо і не підємо на жодну угоду" [II, 31].

Ідеологія ФНЄ знайшла живий відгук у певних колах українських політиків. До обласних осередків вступали колишні офіцери Української Галицької Армії, частина молоді з ОУН. ОУН і ФНЄ оголосили бойкот виборів до Польського сейму і сенату у 1935 р. Їхній заклик підтримали майже 50% виборців із Західної України. Але слід зазначити, що певні кола цієї молоді стверджують: ідеологія Д. Паліва шкодить українській справі [II, 4].

Після трьох років існування Фронт національної єдності скликав свій перший конгрес 20 вересня 1936 р. У ньому брало участь 376 делегатів. Перед присутніми виступив лідер ФНЄ Д. Палів і виголосив велику політичну промову, даючи дефініцію поняття "служби для ідеї": "Служба ідеї, — говорив він, — не почесні і не добробут. Це строге, але чесне і достойне життя. Це наявність матеріальна вбогість, але завжди випроستانий хребет. Такими мусять бути провідники, такими мусять бути фронтівники" [13, 39].

На I Конгресі ідеолог ФНЄ М. Іванейко (М. Шлемкевич) виголосив реферат, в якому виклав основні тези ФНЄ. "Організаційний правильник" і Статут організації оголосив В. Кохан. У цих документах йшлося, що завданням ФНЄ в організаційній діяльності є підготовка ідейно активних і дисциплінованих фронтівників, які втілюватимуть у життя цілі ФНЄ.

Згідно зі Статутом ФНЄ, на чолі партії стоїть Провідник, який для членів партії є найвищою організаційною владою у всіх політичних справах. Таку діяльність партії визначає Політична Колегія, яка складається з дев'яти осіб.

Фронт національної єдності утворює одну неподільну організацію. Фронтівники, що живуть в одній місцевості, об'єднуються в місцеву дружину, яку очолює призначений Провідником передовик. Дружини однієї області (району, повіту) утворюють фронтову область, якою керує обласний провідник. Фронтові області і дружини працюють згідно з вказівками Провідника.

Провідник скликає Конгрес ФНЄ. На ньому вислуховують думку фронтівників у політичних та організаційних справах. Провідник оголошує програму, дає їй місце Конгресу. Кожен фронтівник, який бажає брати участь у Конгресі, повинен повідомити про це Провідника до визначеного часу. Як постійний орган для висловлення поглядів членів ФНЄ проголошено Крайову Раду. До неї входять члени Політичної Колегії і 30 обраних Конгресом. Народи Крайової Ради скликає і проводить голова Політичної Колегії.

Головою організаційної комісії Конгресу був Сильвестр Герасимович, членами — о. Михайло Блгозовський, Володимир Кохан, Любомир Савойка. Провідником ФНЄ оголошено Дмитра Паліва. В його руки Провідна Комісія передала верховну владу організації [13, 25].

Членом організації міг стати повнолітній українець чи українка, що визнавав основні тези ФНЄ і склав присягу на вірність партії. Члени ФНЄ повинні виконувати доручення Проводу, поширювати та закріплювати світогляд ФНЄ, передплачувати друковані видання партії, а також сплатити вступний внесок у розмірі 2-х злотих. За невиконання цих обов'язків виключали з організації [8, 15].

Програма дій і структура ФНЄ були скопійовані з нацистської націонал-соціалістичної партії, у зв'язку з чим за "Фронтом" закріплюється назва "міні-колонія нацистської партії" [3, 4].

Перед фронтівниками ставили завдання — боротися з непрагматично. Кожен із них повинен був протягом року навчитися читати і писати щонайменше трьох українців. У всіх читальнях мав бути підручник "Наша Читанка" видавництва "Батьківщина". Його міг придбати будь-хто, оскільки ціна 25 ст. була доступна для всіх. Навчальний рік починався 9 березня, в день народження Т. Шевченка. Іспит складали через 12 місяців навчання. Окрім того, з 1 березня 1937 р. розпочиналися заняття у школі фронтівника для членів партії [III, 50].

Кожна фронтова дружина мала побачити про те, щоб місцеву читальню, гурток "Рідної Школи" та "Сільського господаря" чи будь-яка інша установа стали постійними передплатниками "Політарно-наукових рефератів", які двічі на місяць видавала "Батьківщина". Якщо дружина не могла допомогти того, вона

змушена була передплачувати ці реферати. Важливо те, що кожен партійний осередок мав спільно прочитати і провести дискусію над їхнім змістом.

На початку 1937 р. йде активна агітація і набір членів до ФНС. В основному, це були молоді люди віком 25 – 30 років. Дуже багато прихильників партія знайшла серед молоді “Промісвіти”, “Рідної Школи”, “Соколу” та інших організацій.

5 червня 1937 р. у Станіславові відбулася конференція ФНС “Політичний вечір”, в якій брало участь 156 осіб [IV, 217]. Конференцію відкрив Михайло Кушнір як провідник ФНС Станіславського воєводства. Він коротко охарактеризував стан справ у Східній Галичині, зокрема, звернув увагу на хаос у політичному житті, “угодовську” політику УНДО, пасивність мас.

Перед присутніми виступив Провідник ФНС Д.Паліть із рефератом “Аналіз політичної ситуації Західноукраїнських земель”. У ньому йшлося про становище українців за Збручем, про життя під Польщею. Він критикував УНДО і після, які відійшли від корисної праці, думають лише про особисті інтереси і співпрацюють з Радою Польською. Д.Паліть наголосив, що час та ситуація вимагають активних дій і ФНС енергійно створює кадри, які здобудуть те, що втрачено в 1918 – 1919 рр. [IV, 216].

У рефераті “ФНС – новий український світ” головний ідеолог організації М.Іванейко критикував і заздужував партії, які стоять на заваді ідеї національної єдності. Він говорив: “Вся мова і політичні партії повинні об’єднатися і спільною працею добитися всього, а не бути під “забором” російським і польським. Завданням ФНС є створити єдиний фронт проти ворогів” [IV, 217].

У серпні 1937 р. ФНС посилив свій вплив на території Східної Галичини. Дружини існували у Львівському, Катувському, Сколівському, Дрогобицькому, Сокальському, Станіславському, Тернопільському, Кременецькому та інших повітах [III, 171].

Наприкінці літа 1937 р. емігранти – прихильники гетьмана П.Скоропадського – перейшли на ідейні позиції ФНС і проводили активну агітацію на користь партії за кордоном [IV, 307].

Популярності ФНС сприяла тактика легальної опозиції, яку проводила організація щодо польської держави. Виборча угода між проводом УНДО і польським урядом у травні 1935 р.

дала ФНС привід загострити опозиційний курс. Оголосивши бойкот виборів до законодавчих органів Польщі, ФНС посів чільне місце серед опозиційних партій, задаючи тон у критичі угодовської лінії. Стверджуючи, що угода не принесла українцям жодної користі, що УНДО переслідувала нею не національні, а партійні інтереси, ФНС прихилив на свій бік ті групи, що перебували у стані нерішучості та вагання. Агітаційній роботі сприяло зростання преси ФНС: поряд з ідеологічним органом “Перемога” з’явився тижневик “Батьківщина” і щоденник “Українські вісті”.

У жовтні 1937 р. ФНС утворив редакційний колегіум. До його складу увійшли В.Мендрик, В.Данилів, В.Чернік. Члени колегіуму працювали під особистим контролем Д.Паліть та С.Волинець. З ініціативи Паліть фронтовики приступили до організації “робітничих дружин”. При вступі в дружину приймалась присяга на вірність Провідникові. Але робітничий клас не пішов за ФНС. Так, наприклад, Львівські робітничі дружини налічували всього 50 осіб. Тому Д.Паліть відмовився від цього задуму.

Після провалу “нормалізаційної політики” УНДО в 1937 р., яка довела до повної політичної демобілізації українства, проваду, який визнали керівництво УНДО і польський уряд, готується нова “нормалізація” вже на умовах цілковитого заперечення політичного змісту українського питання в межах Польщі. Робиться спроба звести його до господарського і культурно-освітнього життя. Відбувається послаблення політичної організованості і сили українців.

Д.Паліть пов’язував з новою організацією далекоюскажні плани, в основі яких лежала найвища мета – побудова самостійної соборної Української держави. Провід ФНС вважав, що тільки політична сила нації може забезпечити розвиток усіх інших ділянок громадського життя, що “Українська нація може осилити повноту своїх політичних сил тільки сконсолідована в одній суцільній політичній організації, побудованій на ідеології українського “творчого націоналізму” [III, 181].

У подальшому на різні табори українському громадянстві дедалі чіткіше виявлялася тенденція до порозуміння і вироблення спільної політичної лінії. У 1937 р. ця проблема

дискутувались у проходах партій та груп, про неї багато писали політичні часописи. Прання до консолідації мотивувалося змінами в міжнародному становищі та внутрішньополітичному житті, які могли мати вагомі наслідки для української нації. Серед найактивніших речників ідеї консолідації був ФНС.

У листопаді 1937 р. у Львові розпочалися систематичні зустрічі представників українських партій та груп. У зібранні, що проходило 6 грудня, вперше брав участь Провідник ФНС Д.Паліїв. На цьому ж засіданні було вирішено надати контактам сталого характеру. Новостворений представницький орган назвали Контактним Комітетом. Проводячи дискусії з актуальними політичними питаннями, він мав на меті підготувати широкий уклад участю українських політичних партій і громадських організацій Галичини та Волині. Учасники комітету досягли згоди щодо загальних засад між партійних взаємин, яка (за деякими винятками) діяла упродовж усього часу його існування. Найвищим досягненням Контактного Комітету виявилася угода між пресовими органами різних політичних напрямів, яку було укладено восени 1938 р. Від ФНС у ній брали участь часописи "Батьківщина" та "Українські вісті". Оцінюючи цю подію, "Українські вісті" писали: "Головне, що українці, розділені партійними бар'єрами і пересичені взаємними упредженнями, від найправильших до найліпших зуміли на другий план усунути те все дрібне, що їх ділить, й висунули те, що нас усіх лучить" [10, 2].

Найбільше місце у міжпартійних контактах займала справа створення єдиного національного політичного центру в Галичині. Цю думку Д.Паліїв постійно проталкував на засіданнях Контактного Комітету та сторінках газет. "Кожен українець, — писав він навесні 1939 р., — встає і засинає з запитом на устах: Що буде даліше? Мир чи війна? І в обох випадках: що буде з нами, з українською національною спільнотою? А з того й висновок: упорядкувати життя нашої національної спільноти чи інакше кажучи: жити розумно. А це значить: жити зорганізовано, створити один національний Провід і виявити як найбільшу солідарність" [10, 2].

Сумний фінал української державності в Закарпатті викликав справжній шок у галицьких українців. Стало очевидним, що політика Гітлера з українського питання мала суто інструме-

нталістський характер і цілком ігнорує інтереси та сподівання українського політикуму. Визначаючи, що дійсність підтвердила його найгірші передбачення, Д.Паліїв застерігав від подальших пошуків будь-яких нових орієнтацій національної політики. Натомість він наголошував на потребі вірити у власні сили та зосередитися на впорядкуванні внутрішнього життя українства [1, 5].

Восени 1938 р. учасники Контактного Комітету приступили до практичного творення широкого представницького органу під назвою Всеукраїнської Національної Ради. Однак ківкатижнева дискусія про систему формування та персональний склад ВНР закінчилася нічим. Безуспішною виявилася й нова спроба заснувати Український національний провід, здійснена напередодні вибуху німецько-польської війни [15, 423].

Останній тиждень серпня 1939 р. належав, мабуть, до найприкріпших моментів у діяльності українських політиків у міжвоєнний період. Не виправдалися надії на створення протирадянської коаліції держав на чолі з Німеччиною, яка, за їхніми розрахунками, мала розвалити сталінську імперію і створити сприятливі умови для визволення українського народу. Укладення договору про ненапад між нацистським урядом і московським керівництвом 23 серпня 1939 р. остаточно перекреслило ці розрахунки. Ще не маючи конкретної інформації про переговори між Моголовим і Ріббентропом, "Українські Вісті" писали, що майбутній "німецько-совєтський договір заторкає, очевидно, й українську проблему. Він відсуває актуалізацію нашої справи в міжнародній площині, себто відрає по нас дуже болізно" [11, 2].

До настроїв тривоги і розчарування з приводу вкрай несприятливої ситуації додавалися почуття невдоволення через неспроможність українського політикуму виробити якусь спільну лінію поведінки та згуртувати суспільність краво перед майбутнім потрясінням. Серед гарячкових пошуків виходу з безнадійного становища, в якому опинилося українське громадянство напередодні вибуху війни, з'явилися різні ідеї та плани, іноді цілком химерні. Так, провід ФНС, роздумуючи над новим поворотом німецької політики, не виключав можливості українсько-польського примирення [1, 57].

На останньому засіданні Контактного Комітету 31 серпня 1939 р. керівництвом УНДО було запропоновано проект створення Українського національного проводу. У рекомендаціях щодо персонального складу лідер ФНЄ фігурував як один із трьох віце-президентів. Однак цей задум так і не був здійснений. Удосвіта 1 вересня 1939 р. німецькі війська перейшли кордон і вторглися на територію Польщі. Тепер уже ніхто не сумнівався, що Галичина опиниться під німецькою адміністрацією [14, 13]. Тож звістка про перехід Червоною армією польсько-галицького кордону та вступ її на територію Західної України, що надійшла вранці 17 вересня 1939 р., застала їх зненацька. За словами І.Кедрина-Рудницького, після повідомлення про вторгнення радянських військ “настала в усіх українських легальних політичних партіях, в усьому західноукраїнському суспільстві повна розг’яч” [12, 342]. Фронт національної єдності, як і більшість українських політичних партій, припинив своє існування. Провід ФНЄ опинився в окупованих гітлерівцями районах Польщі.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, складні і суверечливі пошуки шляхів і методів розв’язання української проблеми, в яких брав участь Д.Паліїв, завершилися наприкінці 30-х рр. поверненням до едлецьких концепцій мононаціональної Польської держави. Ініційована польським генералітетом політика “зміцнення польськості на кресах” у 1939 р. переросла в офіційну доктрину правлячого табору. Для її реалізації задіяно адміністративні органи, збройні сили, громадські та парамілітарні організації; а це ще більше загострило польсько-українські стосунки. Проти реалізації політики денационалізації “твіденно-східних кресів” й виступав праворадикальний ФНЄ на чолі з Д.Паліївим. Очевидно, він мав рацію, коли вважав, що спроби нормалізації польсько-українських стосунків у Другій Речі Посполитій не могли принести бажаних етнополітичних результатів, бо не задумувалися Бельведером як позитивне розв’язання української проблеми. Негативно відбившись на громадсько-політичному житті українців, вони залишилися черговою невдалою спробою поліпшення ситуації напередодні вибуху нової світової війни.

Джерела та література

1. Центральний державний історичний архів у м. Львові. – Ф. 359. – Оп. 2. – Спр. 220.
- II. Державний архів Івано-Франківської області (далі – ДАІФО)
 - Ф. 2. – Оп. 1. – Спр. 387.
 - III. ДАІФО. – Ф. 68. – Оп. 2. – Спр. 408.
 - IV. ДАІФО. – Ф. 68. – Оп. 2. – Спр. 436.
1. Батьківщина. – 1939. – 26 березня.
2. Батьківщина. – 1939. – 23 квітня.
3. Васів Б. Головний ідеолог СС “Галичина” Д.Паліїв // Вільна Україна. – 1991. – 1 червня.
4. Діло. – 1933. – 4 листопада.
5. Діло. – 1933. – 12 листопада.
6. Діло. – 1934. – 12 листопада.
7. Перемота. – 1933. – 1 листопада.
8. Перемота. – 1935. – № 31.
9. Українські Вісти. – 1937. – 15 листопада.
10. Українські Вісти. – 1938. – 28 квітня.
11. Українські Вісти. – 1939. – 23 серпня.
12. Кедрин І. Життя – події – люди. Спомини і коментарі. – Нью-Йорк: Червона Калина, 1976. – 721 с.
13. I Конгрес ФНЄ. – Львів: Б.в. – 1996. – 45 с.
14. Назарук О. 31 Львова до Варшави. Утеча перед Совітами в пам’ятних днях 2 – 13 жовтня 1939 р. – Д.: Провіта, 1995. – 68 с.
15. Швагуляк М. Національно-політична діяльність Дмитра Паліїва у міжвоєнний період // Україна: культура спадщина, національна свідомість, державність. Збірник наукових праць. – Випуск 7. – Д.: Інститут Українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України, 2000. – С. 404 – 428.

Мелвиль Оксана. Ідейные принципы деятельности

Фронта национального единства (1933 – 1939 гг.). Деятельная партия “Фронт национального единства” выступала с позиций “творческого национализма”, боролась с политикой “нормализации”, во второй половине 30-х годов XX века действовала активно, но в силу существования конкурентной и одновременно подобной Организации украинских националистов не пользовалась большей поддержкой галицких украинцев. В этой

стаття сделана попытка на основе архивного материала раскрыть идейные принципы и методы партийно-политической работы ФНЕ, его участие в политической жизни Галиции.

Ключевые слова: Фронт национального единства, Дмитрий Палив, Восточная Галиция, национально-освободительное движение.

Metvid' Oksava. Ideological principles of activities of the Front National Unit (1933 – 1939). The Front National Unit (FNU) was a legal party, which acted from the position of the "creative nationalism", struggled against the policy of "normalization". In the second part of the 30-s of the XXth century, FNU was an active political force, but for the existence of the rival and, at the same time, similar Ukrainian Nationalists Organization, it didn't make use of the great support among Galician nationalists. On the basis of the files, the author has made an attempt to discover the ideological principles and methods of the FNU party-political activities, its participation in the political life of Galicia.

Key words: Front National Unit, Дмитро Палив, West Galicia, national liberation movement.

УДК 94(477)“1945/1952”

1-48

Василь Ільницький

ІДЕОЛОГІЧНІ КАМПАНІЇ РАДЯНСЬКОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПРОТИ ПІДПІЛДІ У ДРОГОБИЦЬКІЙ ОКРУЗІ ОУН (1945 – 1952)

У статті висвітлено один із основних напрямів боротьби радянської влади проти визвольного руху – ідеологічний. На базі невідомих та маловідомих архівних документів виділено основні види ідеологічної роботи радянської адміністрації у Дрогобицькій окрузі (1945 – 1952 рр.). Автор доводить, що агітаційно-пропагандистська діяльність була однією з основних форм радянської західноукраїнського краю.

Ключові слова: ОУН, УПА, визвольний рух, Дрогобицька округа, ідеологічна робота, радянська адміністрація.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Незважаючи на значний історіографічний доробок, актуальність дослідження історія українського визвольного руху 1940 – 1950-х рр. продовжує зростати. Насамперед цьому сприяють гострі політичні дискусії щодо питань ОУН та УПА, які не вщухають, а інколи розгортаються із новою силою. Вкрай неоднозначне ставлення в українському суспільстві до оцінки діяльності самостійницького руху диктує необхідність висвітлення його мовою документів та неспростованих фактів, що, безумовно, сприятиме національному примиренню в незалежній Українській державі. Важливість дослідження цієї проблеми посилюється тим, що радянська влада прагнула перемогти визвольний рух саме на ідеологічному рівні. Оскільки фізичне знищення не дало такого вагомого результату, опозиція до влади тривала у душах людей. Саме на т.зв. "психологічну війну" радянська влада спрямувала